بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިންމުން

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2019/HC-A/137
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: [illegible]
- އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅި ފަރާތް: [illegible] އާދަމް، ގ. [illegible] / މާލެ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފުވެގެން ހުށަހަޅާ މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު
ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާ
ފަނޑިޔާރު އަބްދުއްރަޢޫފް އިބްރާހީމް

ނިންމި ތާރީޚް: 12 ރަޖަބު 1443
13 ފެބްރުއަރީ 2022

ހައިކޯޓުގައި ޝަރީޢަތް ނިމުނު ތާރީޚް: 16 ޖުމާދުލްއާޚިރާ 1440
12 ފެބްރުއަރީ 2019

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- **ނަންބަރު:** 2368/Cv-C/2018
- **ނިންމި ކޯޓު:** ސިވިލް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** އެއްބަސްވުމާމެދު ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުށަހަޅާ މައްސަލަ
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް:** 23 މޭ 2018
- **ނިމުނު ތާރީޚް:** 24 ސެޕްޓެމްބަރު 2018

މަދަނީ- އެއްބަސްވުމާމެދު ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުށަހަޅާ މައްސަލަ – ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ސާބިތުކޮށް ދިނުން-

ދަށު ކޯޓުން ހުކުމްކުރައްވާފައިވާ ނިޔާއަށް ހައިކޯޓުން ބަދަލުގެނައުން

- [illegible]: މި [illegible]

ތަޢާރަފު

1. މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2368/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާ ގޮތް ބަދަލު އަދި [illegible] [illegible] އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިޢުނާފު ކުރުމަށް އެދި [illegible] ހުށަހަޅާފައިވާ (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު C-608/2009) (މީގެފަހުން " [illegible]" ކަމަށް ބުނެވިފައިވާ ފަރާތް)ގެ ފަރާތުން [illegible] ޤަޟިއްޔާއެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިޢުނާފު ކުރެއްވީ ފަރާތަކީ މާލެ / ގ. [illegible]، ޢަލީ އާދަމް (އައި.ޑީ.ކާޑު ނަންބަރު A052506) އެވެ.

މައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތް

2. އަލީ އާދަމްގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވިފައިވާ ގ. [illegible] ގޭގެ 01 ވަނަ ބުރީގެ ހަދާފައިވާ 06 ކޮޓަރީގެ އެޕާޓްމަންޓް 01 ސެޕްޓެމްބަރު 2009 އިން ފެށިގެން 31 ޑިސެމްބަރު 2014 ނިޔަލަށް 05 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް[1] [illegible] ކުއްޔަށް ދިނުމާ ގުޅޭގޮތުން އަލީ އާދަމް އާއި [illegible] ދެމެދު 26 ޑިސެމްބަރު 2009 ގައި އެއްބަސްވުމެއްގައި ސޮއިކޮށްފައެވެ.

3. މިއެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފުވާ ގޮތެއްގެ މަތިން އެތަނުގައި ގެސްޓްހައުސް ހިންގުމާއި، މަސައްކަތްތެރިން ނިދުމަށް ބޭނުންކުރުން ފަދަ ޤާނޫނާއި ގަވާއިދު ހުއްދަކުރާ ކަންކަން ކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު [illegible] ލިބިދީފައިވެއެވެ.[2]

4. މި އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން 06 (ހައެއް) ކޮޓަރީގެ އެޕާޓްމަންޓްގެ މަހު ކުއްޔަކީ -/20،000 ރ. (ވިހި ހާސް ރުފިޔާ)އެވެ. ކޮންމެ މީލާދީ މަހެއްގެ 07 (ހަތެއް) ވަނަ ދުވަހުގެ ކުރިން ޢިމާރާތުގެ ވެރިފަރާތަށް ކުލި ދައްކަންޖެހެއެވެ. މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ކުލި ނުދައްކައިފިނަމަ އިތުރަށް ހިނގާ ކޮންމެ ދުވަހަކަށް

---

[1] 26 ޑިސެމްބަރު 2009ގައި ސޮއި ކުރެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ 1 ވަނަ މާއްދާ

[2] އެއްބަސްވުމުގެ 7 ވަނަ މާއްދާ

-/100ރ. (އެއް ސަތޭކަ ރުފިޔާ)ގެ ޖޫރިމަނާއެއް ދައްކަންޖެހޭނެއެވެ. އަދި ކުލި ނުދައްކާތާ 01 މަސް (30 ދުވަސް) ވެއްޖެ ނަމަ އެއްވެސް ސަބަބަކާ ނުލައި ތަން ހުސްކޮށް ޢިމާރާތުގެ ވެރިފަރާތާއި ތަން ހަވާލުކުރުމަށް ކޯޓުން ހިފެހެއްޓުން އެއްބަސްވެފައިވެއެވެ.[3] ކަނޑައެޅިފައިވާކަމުގެ ތެރެއިން ޢިމާރާތުގެ މަރާމާތުކުރުމަށް ޚަރަދުވާ ފައިސާގެ އަދަދުކަމަށްވާ -/30000ރ. (ތިރީސް ހާސް ރުފިޔާ) މަރާމާތުކުރުމުގެ ޚަރަދުން މަހު ކުލިން -/1000ރ. އުނިކުރުމަށްކަމާއި، ޢިމާރާތުގެ މަރާމާތުކުރުމުގެ ޚަރަދުވާ ފައިސާ ދައްކައި މަރާމާތުކޮށްދިނުން ކޮންމެ މަހެއްގެ ކުއްޔަކީ -/19000 (ނަވާރަހާސް ރުފިޔާ) ކަމަށް އެއްބަސްވުމުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

5. މި އެއްބަސްވުމާއި ބެހޭ ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ޚިލާފު އުފެދިގެން އެކުވެރިކަމާއެކު [illegible] ކޯޓަކަށް ހުށަހެޅުމަށް ނިމިފައިވެއެވެ.

6. އަދި އާދަމް އާއި [illegible] [illegible] ދުރުދުރު [illegible]، [illegible] [illegible] 6 (ހަޔެއް) [illegible] އެގްރިމެންޓެއް ކޯޓުން ހިފެހެއްޓުމަށް 26 އޯގަސްޓް 2009[4] ގައި އެއްބަސްވުމާއި ކުއްޔަށްދިން އަދި އާދަމް [illegible] ކުރަހައިފައިވާ [illegible]، ދެފަރާތުގެ ބަދަލު ސަރުކާރު [illegible] ކަނޑައަޅައި، އަދި އާދަމް އާއި [illegible] [illegible] ދުރުދުރު [illegible]، [illegible] [illegible] 6 (ހަޔެއް) [illegible] އެގްރިމެންޓު 01 ސެޕްޓެމްބަރު 2009 އިން ފެށިގެން ކޯޓުން ބަދަލުކުރުން ވަޒީފާ އެއްބަސްވުން [illegible] ކަނޑައަޅާން ބޭނުމާ ނުލާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެއްބަސްވުމުގެ އެންމެހައި ތާރީޚުތަކާއި [illegible] އަދި އާދަމް އަމަލު، ދެންނެވުން އެއްބަސްވުމާއި ކޯޓުންދިން އަދި އާދަމް [illegible] ސަބަބުން ކޯޓުން ހިމެ [illegible] [illegible] ވަޒީފާ ގެއްލުމުގެ ބަދަލަކީ ކޯޓުންދިން އަދިއާދަމް ދެފަރާތް ބަދަލުއަދާކުރާ، އެބަދަލު [illegible] ވަނީ

---

[3] އެއްބަސްވުމުގެ 3 ވަނަ މާއްދާ.

[4] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1833/Cv-C/2011 ގެ މައްސަލާގެ ހުކުމުގައި އަދި ސަބަބުތަކާއި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ނުކުތާތަކުގެތެރެއިން އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރި ތާރީޚުގެ ގޮތުގައި 1 ސެޕްޓެމްބަރު 2009 ކަމަށްކަނޑައެޅިފައެވެ. އެހެންނަމަވެސް އެއްބަސްވުމުގެ ތާރީޚަކީ 26 އޯގަސްޓް 2009 އެވެ. 01 ސެޕްޓެމްބަރު 2009 އަކީ އެއްބަސްވުމަށް އަމަލުކުރަން ފެށުނު ތާރީޚެވެ.

ޤަޟިއްޔާއަކަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުން އެބަދަލު ނަގައިދެވޭނެކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1833/Cv-C/2011 ޤަޟިއްޔާގައި، ކަނޑައަޅައިފައިވެއެވެ.

7. އަދި ގ. އަރިއްސަރުގޮތް، ޢަލީ އާދަމް ޒޫހިރު ވެރިޔާ ބޯސާރާ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުން ބާޠިލުވެއްޖެކަމަށް ކަނޑައެޅުން ބަދަލު ނިންމިކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ސިވިލް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1833/Cv-C/2011 ޤަޟިއްޔާގައި 02 ޖުލައި 2014 ގައި ކަނޑައަޅައިފައިވާ، މި ދަޢުވާގެ މައްސަލަތަކުގެ ސިވިލްކޯޓުގެ ނަންބަރު 1833/Cv-C/2011 ޤަޟިއްޔާއިން ޙުކުމް ކަނޑައެޅިފައިވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 723/Cv-C/2012 ޤަޟިއްޔާގައި ޙުކުމްކޮށްފައިވެއެވެ.

8. އިސްތިއުނާފުކުރުން ދެ ޤަޟިއްޔާގައި ވަކިވަކިން އިސްތިއުނާފުކުރެވޭ ފަރާތާއި އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތާއި ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާ އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތް ފިޔަވާފައިވާ ސަބަބުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް ދީފައިވާ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް ވަކި ޤަޟިއްޔާއަކުން މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުން އެބަދަލު ނަގައިދެވޭނެކަމަށް ކަނޑައަޅާފައި ގެދޮރުން، އަދި އާދަމުގެ ފަރާތުން އެ މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/HC-A/334 ޤަޟިއްޔާއިން ސިވިލް ކޯޓުގެ ޙުކުމަށް ބަދަލު ގެނައުމަށް ޖެހޭނެ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

9. އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައި ވާނީ، އިސްތިއުނާފުކުރުން ދެ ޤަޟިއްޔާއިން ޙުކުމް ކުރުމުން، ޒޫމް ޕްރޮޕަޓީސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް އަށް ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި -/1,215,320ރ. (އެއްމިލިއަން ދެލައްކަ ފަނަރަހާސް ތިންސަތޭކަ ވިހި ރުފިޔާ) ނަގައިދިނުމަށް އަދި ޒޫމް ޕްރޮޕަޓީސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން އަދި އާދަމުގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރުމުން ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2368/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާއެވެ.

ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2368/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި ހުށަހެޅުނު ދަޢުވާ

11. އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2368/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ތަފްސީލް ބަލައިލާއިރު، އެ ޤަޟިއްޔާއަކީ، ޒޫމް ޕްރޮޕަޓީސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ގ.އަރިއްސަރުގޮތް/ މާލެ އަދި

އެދުމުގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1833/Cv-C/2011 ޤަޟިއްޔާއާއި، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 723/Cv-C/2012 ޤަޟިއްޔާއިން ކޮށްފައިވާ ޙުކުމްތަކާއި ދެ ފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމާއި އަދި އެދުމުގެ ޖުމްލަ ސަރަޙައްދު ހުޅުމާލެ ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑަށް ދޫކުރުމުގެ ޚަރަދުގެ އަދި އެދުމުގެ ފަރާތުން ހުޅުމާލެ ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނާ ޙަވާލުކުރަން ކަނޑައަޅާ ސިވިލް ކޯޓުން ކޮށްފައިވާ ޙުކުމާއި ދެކޮޅަށް އަދި އެދުމުގެ މައްސަލަ ނަގައިދިނުމަށްފަހު ކަނޑައަޅާ ސިވިލް ކޯޓުން ޙުކުމްކޮށްފައިވާ ޙުކުމާއި ދެކޮޅަށް އަދި އެދުމުގެ ޒަމާނުން އަދި މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/HC-A/334 ޤަޟިއްޔާއިން ސިވިލް ކޯޓުގެ ޙުކުމް ޚަރަދުގެ ނަންބަރުގެ ތަފާތު ނަގައި ނަގާފައިވާ ކަނޑައަޅައިފައިވާ، ޖުމްލަ ޚަރަދުގެ ބަދަލުގައި އަދި އެދުމުގެ ކުންފުނިން -/1،215320 ރ. (އެއްމިލިއަން ދުއިސައްތަ ފަނަރަ ހާސް ތިންސަތޭކަ ވިހި ރުފިޔާ) ހަމަވަން އެދި ހުޅުމާލެ ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓްގެ ފަރާތުން ޑި.އައި.އެން.ޖީ.ވޮސް/ ހ.ޑީ.ސީ، އަދި އެދުމުގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރި ހުށަހެޅުން ބާޠިލް ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

12. މި ޤަޟިއްޔާގައި ޙުކުމް ކޮށްފައިވަނީ؛

"ދަންނަވާ، ބަންޑިޔާރު ކަންކަން އެގްރީމެންޓުގައި ހުށަހެޅިއިރު، ހުޅު މާލެ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަން ޑި.އައި.އެން.ޖީ.ވޮސް/ ހ.ޑީ.ސީ، އަދި އެދުމުގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރި ހުށަހެޅި މި މައްސަލައިގައި ދައުވާކުރެވުނު ކުންފުނި އެދުނު ޖުމްލަ ޚަރަދުގެ ފިނޮމިނާ ހައިޑްރޮގްރަފީ އެދުނުކަމަށް އެ ފިނޮމިނާ، ފަރާތް ޖުމްލަ ޖުމްލައާއި ދައުވާކުރުނު ސަރަޙައްދުގައި ޑިވެލޮޕްމަންޓްގައި ނަގާ މި ދައުވާގައި ދައުވާއާ ހުށަހެޅި ކުންފުނި އެދުނު ޖުމްލަ ޚަރަދު ސަރަޙައްދު ފުރިހަމަކުރި ދައުވާ ޑިޒައިން ދައުވާގެ ހިސާބުން ހަދައިދޭން ނިންމާފައިވާ ބަޔާނުގައި ޖުމްލަ މަބްލަޣު ޙުކުމްކޮށް ނިމިފައެވެ."

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގައި ހުށަހެޅި ނުކުތާތައް

13. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2368/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާ ގޮތް ސަރުކާރު އަދި ފޯރަމް އިސްތިއުނާފު ޖަވާބުދާރީ ފަރާތް އަދި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރި ހުޅުމާލެ ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓްގެ ފަރާތުން އަންނަނިވި 02 (ދޭއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅައިފައިވެއެވެ؛

13.1 ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2368/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމަށް ބަލާލުމުން ފެނިގެންވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ވާ ގޮތުގެ މަތިން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިނގާ އެންމެހާ ޝަރީޢަތްތައް ހިންގަންވާނީ އިންސާފުވެރިކަމާއެކު ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތާއި ޚިލާފަށް ޢަދުލުއިންސާފު ޤާއިމުކުރުމަށް ކަނޑައެޅިގެންވާ ގޮތާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޝަރީޢަތުގެ ކަންކަން ހިންގާ

ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (1) ގައިވާގޮތުގެ މަތިން، ފަސްޖެހުއްދުން މައްސަލަ ބެލުމުގައި މައްސަލައިގައި ހުށަހެޅިފައިވާ ހުއްޖަތާއި ފަރީޤުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތް ކުރަންވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނައިރު، އިސްތިއުނާފުކުރާ މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓުގައި ހިނގައިދިޔަ އެ ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ދިފާޢުތަކާއި، ދައުވާކުރިފައިވާ ބައެއް ވާހަކަތަކާއި އަދި ހުކުމްކުރިއިރު ދިން ބަޔާނުގައިވެސް ކަންހިނގާފައިވާގޮތް ސާފުކޮށް ބަލާފައި ވަޒަންކޮށް، ޙުކުމްކުރުމުގެ މައްޗަށް މަދަނީ މައްސަލަތަކުގައި ޝަރީޢަތްތެރިކުރުމުގައި ދުއްވަން ވަސިއްޔަތުކުރުމުން އެހެން ބަލައިގަތުމުގެ ޤަވާޢިދުތަކާއި ހިލާފަށް ބޭއްވި، މައްސަލަގެ ވަރަށްގިނަ ހިސާބުތަކެއްގައި އެކަންކަމުގެ މައްޗަށް ވިސްނައި ބަލައިގަނެ ދެފުށް މަސައްކަތްކުރެއްވުމުގައި ދުއްވަން ވަސިއްޔަތްކުރާ ކަމަށް ޙުކުމްކުރުން ނުކުރެވޭ.

13.2 އިސްތިއުނާފުކުރާ މައްސަލައިގައި، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2368/Cv-C/2018 ވަސިއްޔާގެ ދުއްވަން ވަސިއްޔަތްކުރުމުގައި، ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާއި ހަމަޖެހޭ، ޙިސާބުކުރުމުގައި ފިޤުހުއްނުތަކެއް ދުވަހު ކަމަށް، މި ވަސިއްޔާގެ ދުއްވަން ވަސިއްޔަތްކުރުމުގެ ބައިތަކުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަސްޖެހުއްދުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 05 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައިވާގޮތުގެ މަތިން ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް ފުރުޞަތު ދިނުމަށް ނުވާކަމާއި، އަދި ހަމަ އެ ޤާނޫނުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، މައްސަލައާއި ގުޅުންހުރި ހުށަހެޅުންތައް ހުށަހެޅުމަށް ފުރުޞަތު ދީފައިވާ ހިސާބުން، މައްސަލައާއި ގުޅޭ ވާހަކަތައް ދެއްކުމަށް މައްސަލާގެ ދަށުން ނުވަތަ ދަށުން ހަމަޖެހިފައިވާ ފުރުޞަތުތަކަށް ބަލާއިރު، ގޮތެއް މަތިން އެކަން ފުރުސަތު ދޫކޮށްފައިވާކަމަށް ބެލޭކަމާއި ސިވިލް ކޯޓުގެ ވަސިއްޔާގެ ދުއްވަން ވަސިއްޔަތްކުރުމުގެ އެ ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނު މި ބާވަތުގެ މައްސަލައިގެ ބަޔަކު ޝަރީޢަތުގެ ތަޙުޤީޤުތަކުގައި ބަލައިގަތުމަށް ކަންކަމުގެ ފާހަގަ، ފުރުސަތު ދީފައިވާކަމާއި އެ ސާބިތުވެފައި ފުރިހަމަ ނަތީޖާއެއް ހާމަވާން ތަކާއި ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއަށް ބަލާ.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން

14. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2368/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން ބަލާފައިވާ މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/137 ޤަޟިއްޔާއާއި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4001/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ މި 2019/HC-A/652 ޤަޟިއްޔާ އެކުއެކީގައި ކުރިއަށް ގެންގޮސްދިނުމަށް އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި އަދި އާދަމްގެ ފަރާތުން އެދިފައިވާތީ މި ދެ މައްސަލައިގެ އަޑުއެހުންތައް ކުރިއަށް ގެންދެވިފައިވަނީ އެކުއެކީގައި ކަމަށް ވީނަމަވެސް މި ދެ ޤަޟިއްޔާއަކީ ދަށުކޯޓުގައިވެސް ވަކިވަކި ޤަޟިއްޔާތަކެއްގެ ގޮތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި ދެ ޤަޟިއްޔާގައި ބަލާފައިވާ މައްސަލަތައް އަދި އެއް މައްސަލައަކަށް ނުވާތީ މި މައްސަލަތައް ނިންމުމުގައި ވަކިވަކި ޤަޟިއްޔާގެ ގޮތުގައި ނިންމުމަށް މައްސަލަ ބެލި ބެންޗުން ނިންމާފައިވެއެވެ.[5]

15. މި ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] ފޮޓޯ ކޮޕީއެއް [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފޮޓޯ ކޮޕީއެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

16. ފޮޓޯ ކޮޕީއެއްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2368/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)އާ [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] [illegible]) ގެ 5ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) [illegible]

---

[5] [illegible] 2021 [illegible] 05 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ([illegible])ގެ [illegible]

17. ހެއްކާބެހޭ ޤާނޫނު[6]ގެ ބުނެވުނު މާއްދާތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛

1. ކަމެއްގެ [illegible] ([illegible]) [illegible].

2. ކަމެއްގެ [illegible] ([illegible]) [illegible].

18. [illegible] 02 ([illegible]) [illegible] 01 ([illegible]) [illegible].

19. [illegible] ޢަބްދުﷲ [illegible]

---

[6] ޤާނޫނު ނަންބަރު 24/76 (ހެއްކާބެހޭ ޤާނޫނު)

އެތަނުގެ ކަރަންޓުގެ މައްސަލަ ދިމާވެފައިވާކަމާއި، ފޯން ކޮނެކްޝަން ޑިސްކަނެކްޓް ލިބިގެން ކުއްލި ހިފާފައިވާ ބައެއް ކަރަންޓު ބިލު ނުދައްކާކަމާއި، އެ ބިލު އަންނަނީ އެކި އޮފީހުގެ ބައެއް ކަމާއި، ކަރަންޓު ބިލު ދައްކަނީ ފޯން ކޮނެކްޝަން ޑިސްކަނެކްޓް ލިބިގެންކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ދިފާޢުފުޅު. އަބްދުﷲ ރަޝީދާގެ ބަ ހުށަހެޅި، އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅި ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ދައުކުރުމުގެ ކުރިން ކަރަންޓު ދިފާޢުފުޅު ހުށަހަޅައިކަން އެނގެއެވެ. ނަމަވެސް ދިފާޢުކޮށް، އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ހައްގާ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ރިސީވްކުރެ އެ އަދަދު ކުރިޔަށްގެންދަން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ އަދަދަކީ ޖުމްލަ އަދަދުގެ ގޮތުގައި ބަދަލުދޭންފަދަ -/1,215,320ރ (އެއްމިލިއަން ދެލައްކަ ފަނަރަހާސް ތިންސަތޭކަ ވިހި ރުފިޔާ) ނަގައިދިނުމަށް އެދިގެންވާ ހުށަހެޅި ދަޢުވާ. އަދި މީގެ އިތުރުން، އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ހައްގާ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ރިސީވްކުރެ އެ އަދަދު ސާބިތުކުރުމުގެ ގޮތުން ބަލާ ޝަރީޢަތަށް އެއްވެސް ހެކި ހުށަހަޅައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ސާބިތު ކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާކަން އެނގެން ނެތެވެ.

20. ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ކޯޓުން ހުކުމް ކުރުމާއި ގުޅޭގޮތުން، ބަދަލު/ ނަގައިދިނުމަށް އެ ގެއްލުމަކީ ހަޤީޤަތުގައި ލިބުނު ގެއްލުމެއް ކަމަށް ކޯޓުން އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް ގެއްލުމުގެ އަދަދު ސާބިތުކުރަންޖެހެއެވެ. އެހެންކަމުން ސިވިލް ބައްޔިނާތުގެ ގަވާޢިދާއި ސާބިތުކުރުމުގެ ޤާނޫނުގައި ހިމެނޭ ޕްރިންސިޕަލްތަކާއި، ޝަރީޢަތުން ހުކުމް މައްސަލަތަކުގައި ހުކުމްކުރައްވާ ގޮތް ބަލާއިރު މައްސަލައިގެ ވާޤިޢާތުގެ މައްޗަށް އެ ގޮތް ބަލައިގެން ކުރެވޭ ގެއްލުމުގެ މައްޗަށް ބަލައިގެން ބަދަލު ކަނޑައަޅަން ޖެހޭނީ ކަމަށް ފެނިގެން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ދައުވާ ސާބިތުކޮށްދީފައިވާ ކަމަށް ބަލަންޖެހޭ ގޮތެއް ހަމަވެފައި ނުވެއެވެ.

21. އިސްތިއުނާފީ ދަޢުވާ ނުކުތާއަށް ބަލާއިރު، އެ ނުކުތާގެ ފައިސާގެ އަސާސަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތުން ސިވިލް ކޯޓުން ހުކުމްކުރައްވާފައިވަނީ އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ބުނާ ގޮތަށް. ވީމާވެސް، މައްސަލައާގުޅޭގޮތުން ހުކުމްކުރެއްވުމުގައި ޤާނޫނީ ހުކުމްތަކުގައި މައްސަލައާގުޅޭ ވާޤިޢާތުގެ ބަދަލުގައި މައްސަލައިގެ ހަޤީޤަތްތައް ނުވަތަ ހަޤީޤަތުގައި ވާސިލްވުމަށް ދެމެހެއްޓިފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުގެ ހައްގުތަކަށް ގެއްލުން ލިބިފައިވާކަމަށް ބަލާ ނަގައިފައެވެ

ބަޔާންކުރި ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ [illegible] [illegible]، ޝަރީޢަތުން [illegible] މުއާމަލާތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 4 [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

22. މަތީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މީގެ އިތުރުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ޤަޟިއްޔާގައި[7] ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

23. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1,215,320/- ރ. (އެއްމިލިއަން ދުއިސައްތަ ފަނަރަހާސް ތިންސަތޭކަ ވިހި ރުފިޔާ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[7] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ޤަޟިއްޔާ

ބަދަލުއަކަށް [illegible] ސާބިތުކޮށްދީ އެކަމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ.

24. މި މައްސަލައަށް ބަލާއިރު، ދެ ފަރާތުގެ ބުނުން ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް އެ ފަރާތްތަކުން ބޭނުންވާ ހެކިތައް ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު [illegible] [illegible] ހުށަހެޅި [illegible] [illegible] ނިންމުމުގައި [illegible] އެނގެއެވެ. އިސްތިއުނާފުވެރިޔާ މިވާ މައްސަލައިގައި [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ ފަރާތުން 27 އޯގަސްޓް 2018 އަދި 01 ނޮވެންބަރު 2018 ގައި ސިވިލް ކޯޓަށް ހިފައިވާ ބަޔާނުގައި [illegible] [illegible] އެނގެން ނެތެވެ.

ދަށު ކޯޓުން [illegible] [illegible] ހައިކޯޓުން [illegible]

25. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މައްސަލައެއް ބަލާނީ ދަށު ކޯޓު ގައި [illegible] [illegible] [illegible] އަސާސްތަކަށް [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު[8] ގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތުގައި، އަދި އެމާއްދާގެ (ނ) ގައި އެކަން [illegible] އޮތުމަކީ ދަށު ކޯޓުގައި [illegible] ފުރުޞަތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (ނ) ގައި [illegible].

26. ދަށު ކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ދަށު ކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[8] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)

ޤާނޫނު [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވ. ސީ އެންޑް ސަން [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ޤަޟިއްޔާގައި[9] ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

27. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ އިސްތިއުނާފު މައްސަލަތަކުގައި، އާންމު އުސޫލަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި [illegible] [illegible] ހުށަހަޅައި [illegible] [illegible] [illegible] ނުކުރެވޭނެއެވެ. ދަށު މަރުހަލާގެ ކޯޓުތަކުން ނުވަތަ ޓްރައިބިއުނަލްތަކުން ބަލައި [illegible] [illegible]، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible]، ދަށު މަރުހަލާގައި ހުށަހެޅުނު ނުވަތަ ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުސަތު ލިބިފައިވާ ނުކުތާ، އިސްތިއުނާފު [illegible] މެނުވީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުއްވުމަށް [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ.[10]

28. އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުއްވިފައިވާ މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުއްވިފައިވަނީ 23 މޭ 2018 ގައި ކަމާއި، އަދި މައްސަލަ ބަލައި، އެ މައްސަލައިގައި އެކޯޓުން ހުކުމް ކޮށްފައިވަނީ، މައްސަލަ އެކޯޓަށް ހުށަހެޅުނުތާ 07 (ހަތެއް) މަސް ފަހުން 24 ޑިސެންބަރު 2018 ގައި ކަމާއި، މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތުން މައްސަލައާ ގުޅިގެން ހުށަހަޅާފައިވާ 02 (ދޭއް) [illegible] އިތުރުން އެއްވެސް [illegible] އެކޯޓުން ހުކުމްކުރައްވާފައިވާކަން އެނގެއެވެ. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] ހައިކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގައި މައްސަލަ ހިނގަމުންދިޔައިރު އިތުރުން [illegible] ހުށަހެޅުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބުނެފައިވެއެވެ.

29. [illegible] [illegible] [illegible]، ދަށު ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަރުހަލާގައި [illegible] [illegible] މަރުހަލާގައި [illegible] ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުސަތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ. [illegible]، ދަށު ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[9] [2016/SC-A/18]

[10] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-A/18

[illegible]

30. އެހެންކަމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2368/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް [illegible]

ހުކުމް:

[illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2368/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު [illegible] ނިންމީމެވެ.

މިމައްސަލަ ބެލި ހުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާ

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުއްރަޢޫފް އިބްރާހީމް